T072 BL 2 (019) Giới Chặt Phá Cây Sống-92 Pháp Đơn Đề-Giới Pháp Của Tỳ Kheo

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1425 - LUAÄT MA HA TAÊNG KYØ, Quyeån 14 80

11-GIÔÙI CHAËT PHAÙ CAÂY SOÁNG Khi Phaät an truù taïi Tinh xaù Khoaùng-daõ, noùi roäng nhö treân. Baáy giôø, thaày Tyø-kheo quaûn söï töï tay chaët caây, beû caønh laù hoaëc haùi hoa quaû, neân bò ngöôøi ñôøi cheâ traùch nhö sau: “Caùc ngöôøi xem kìa! Sa-moân Cuø- ñaøm duøng voâ löôïng phöông tieän khieån traùch saùt sinh, khen ngôïi khoâng saùt sinh, theá maø giôø ñaây töï tay chaët caây, haùi hoa, gieát haïi maïng soáng thöïc vaät, maát heát pheùp taéc Sa-moân, coù ñaïo naøo nhö theá?”. Caùc Tyø-kheo beøn ñem söï vieäc aáy ñeán baïch vôùi Theá Toân. Phaät lieàn baûo goïi Tyø-kheo quaûn söï ñeán. Khi thaày ñeán roài Phaät hoûi: “Naøy Tyø- kheo, oâng coù laøm vieäc ñoù thaät chaêng?”. Thaày ñaùp: “Coù thaät nhö vaäy baïch Theá Toân”. Phaät lieàn khieån traùch: “Ñoù laø vieäc xaáu. Trong ñoù tuy khoâng coù maïng soáng, nhöng khoâng neân laøm cho ngöôøi ta sinh aùc caûm. Caùc oâng cuõng coù theå taïo ra ñöôïc moät söï nghieäp nhoû, haõy boû bôùt caùc vieäc laët vaët. Töø nay Ta khoâng cho Tyø-kheo töï tay chaët ñoán caây coái, phaù hoaïi thoân cuûa quyû”. Theá roài, Phaät truyeàn leänh cho caùc Tyø-kheo ñang soáng taïi Khoaùng Daõ phaûi taäp hoïp laïi taát caû. Vì möôøi lôïi ích maø cheá giôùi cho caùc Tyø-kheo, duø ai nghe roài cuõng phaûi nghe laïi: “Neáu Tyø-kheo phaù hoaïi maàm soáng cuûa caây, phaù thoân cuûa quyû, thì phaïm Ba-daï-ñeà”.

Giaûi Thích:

Maàm soáng cuûa caây: Goàm coù naêm loaïi:

1. Cuû, reã.
2. Thaân caây.
3. Ñoát caây.
4. Loõi caây.
5. Choài caây.

Ñoù goïi laø naêm maàm soáng cuûa caây.

Thoân cuûa quyû: Caây lôùn, caây nhoû, coû.

Phaù hoaïi: Ñoán chaët huûy hoaïi, neáu ñoán chaët huûy hoaïi thì phaïm Badaï-ñeà.

Ba-daï-ñeà: Nhö treân ñaõ noùi.

1. Cuû, reã caây: Cuû göøng, cuû sen, cuû khoai nöôùc, cuû caûi, cuû haønh.

Caùc loaïi cuû caây nhö vaäy phaûi duøng löûa laøm cho saïch (naáu chín), hoaëc duøng dao goït saïch. Ñoù goïi laø cuû caây.

2. Thaân caây: Nhö caùc loaïi: Ni-caâu-luaät, Bí-saùt-la, Öu-ñaøm-baùtla, döông lieãu. Caùc thaân caây nhö vaäy neân duøng löûa laøm cho saïch, hoaëc

SOÁ 1425 - LUAÄT MA HA TAÊNG KYØ, Quyeån 14 81

duøng dao goït cho saïch. Ñoù goïi laø caùc loaïi thaân caây. 3. Ñoát caây: Nhö truùc, coû lau, nöùa. Caùc loaïi ñoát caây nhö vaäy neân duøng löûa laøm cho saïch, hoaëc duøng dao goït cho saïch, hoaëc vaïc boû caùc maét caây. Ñoù goïi laø ñoát caây. 4. Loõi caây: Nhö cuû caûi, rau ñaéng, caây chaøm. Caùc thöù do loõi sinh ra neân duøng löûa laøm cho saïch, hoaëc duøng tay chaø cho saïch. Ñoù goïi laø loõi caây. 5. Choài caây: Goàm coù möôøi baûy loaïi haït gioáng, nhö trong giôùi thöù hai ñaõ noùi. Caùc loaïi choài caây nhö vaäy neân duøng löûa laøm cho saïch, hoaëc loät voû cho saïch. Ñoù goïi laø choài caây. Caùc gioáng thöïc vaät goàm coù: 1. Khoûa-haïch-chuûng. 2. Phu-khoûa-chuûng. 3. Xaùc khoûa chuûng. 4. Coái-khoûa-chuûng. 5. Giaùc-khoûa-chuûng. 6. Anh-vuõ-traùc. 7. Hoaøn-xuaát. 8. Hoûa-thieâu. 9. Thôøi-chuûng. 10. Phi Thôøi-chuûng. 11. Thuûy chuûng. 12. Luïc chuûng. 13. Tieân taùc caùnh sanh chuûng. 1. Khoûa-haïch-chuûng: Nhö La-lôïi-laëc, Tyû-eâ-laëc, A-ma-laëc, Khöôùcthuø-la, Toan taûo. Caùc loaïi traùi nhö vaäy neân duøng moùng tay caïy haït boû, roài aên. Neáu muoán aên caû haït thì neân naáu chín. Ñoù goïi laø Khoûa-haïchchuûng. 2. Phu-khoûa-chuûng: Nhö Bí-baùt-la, Phaù-caàu, Öu-ñaøm-baùt-la, Lôïinaïi. Caùc loaïi coù voû boïc nhö theá neân duøng löûa laøm cho saïch. Khi chín, noù töï rôi töø treân caây xuoáng ñaát, neáu bò va vaøo caây ñaù, noù seõ troùc voû nhö daáu chaân muoãi thì ñöôïc xem laø saïch. Khoâng ñöôïc aên luoân caû hoät. Neáu muoán aên caû hoät thì phaûi naáu chín. Ñoù goïi laø Phu-khoûa-chuûng (loaïi haït coù voû boïc). 3. Saùc-khoûa-chuûng: Nhö traùi döøa, traùi hoà ñaøo, traùi löïu, caùc loaïi traùi coù voû cöùng nhö theá neân duøng löûa laøm cho saïch, hoaëc laøm vôû ra. Ñoù goïi laø Saùc-khoûa-chuûng. 4. Coái-khoûa-chuûng: Nhö rau thôm, rau tía toâ, ñaäu, caùc loaïi rau nhö

SOÁ 1425 - LUAÄT MA HA TAÊNG KYØ, Quyeån 14 82

vaäy neáu chöa ra traùi thì duøng tay voø laøm cho saïch, neáu ñaõ coù traùi thì duøng löûa laøm cho saïch. Ñoù goïi laø Coái-khoûa-chuûng. 5. Giaùc-khoûa-chuûng: Nhö caùc loaïi ñaäu lôùn nhoû, hay ñaäu ma sa, caùc loaïi ñaäu nhö theá, neáu chöa coù haït, thì duøng tay laøm cho saïch, neáu ñaõ coù haït, thì duøng löûa laøm cho saïch. Ñoù goïi laø Giaùc-khoûa-chuûng. 6. Anh-vuõ-traùc: Caùc traùi caây bò chim anh vuõ moå vôõ rôi xuoáng ñaát, coù veát nhö daáu chaân muoãi, thì goïi laø saïch (tònh), boû haït ñöôïc pheùp aên. Neáu muoán aên caû haït thì phaûi duøng löûa laøm cho saïch. Ñoù goïi laø Anh-vuõ -tònh. 7. Hoaøn-xuaát: Caùc loaïi haït ñöôïc boï ngöïa, khæ aên vaøo roài æa ra thaønh phaân thì ñöôïc xem laø tònh (loaïi haït hôïp leä). Ñoù goïi laø Hoaøn-xuaát. 8. Hoûa-thieâu: Neáu traùi caây bò löûa thieân nhieân ñoát chaùy, rôi xuoáng ñaát ñöôïc xem laø tònh. Ñoù goïi laø Hoûa-thieâu tònh. 9. Thôøi-chuûng: Vaøo muøa luùa thöôøng thì caáy luùa thöôøng, muøa luùa maïch thì caáy luùa maïch. Nhöõng loaïi haït luùa naøy neân duøng löûa laøm cho saïch. Hoaëc boùc voû laøm cho saïch. Nhö taïi nöôùc Caâu-laân-ñeà, khi noâng daân thu hoaïch luùa ñoå thaønh ñoáng, hoï sôï loaøi phi nhaân laáy troäm neân duøng tro raûi leân treân ñeå laøm daáu, nhö theá goïi laø tònh. Nhö tröôøng hôïp thaày tri söï coù laãm luùa chöa taùc tònh, sôï Tyø-kheo treû tuoåi khoâng bieát theå thöùc, neân sai tònh nhaân duøng löûa taùc tònh, löûa chaùy, chaùy lan ñoát heát laãm thoùc. Luùc aáy Tyø-kheo ñöôïc noùi:

“Thoùc ñaõ ñem ñi xay heát roài”, thì khoâng phaïm toäi. Ñoù goïi laø Thôøi-chuûng. 10. Phi Thôøi-chuûng: Nhö vaøo muøa neáp maø gaët luùa maïch, vaøo muøa luùa maïch maø gaët neáp, thì neân duøng löûa taùc tònh. Ñoù goïi laø phi Thôøi- chuûng. 11. Thuûy-chuûng: Nhö hoa Öu-baùt-la, hoa Caâu-vaät-ñaàu, hoa Höông ñình, cuû cuûa caùc loaïi hoa aáy neân duøng löûa taùc tònh, hoaëc duøng dao goït. Ñoù goïi laø Thuûy-chuûng (thöïc vaät soáng döôùi nöôùc). 12. Luïc-chuûng: Goàm coù möôøi baûy loaïi luùa, caàn phaûi boùc voû taùc tònh, hoaëc duøng löûa taùc tònh. Ñoù goïi laø Luïc-chuûng (thöïc vaät soáng ôû ñoàng baèng). 13. Tieân-taùc-haäu-sinh: Coù loaïi luùa teû hoaëc laø reã cuû caûi, neân duøng löûa taùc tònh hoaëc duøng dao goït. Ñoù goïi laø tieân taùc. Saép theo thöù töï ôû treân. Toùm laïi, coù caùc tröôøng hôïp: Hoaëc töï mình caét ñöùt, hoaëc sai ngöôøi caét ñöùt; hoaëc töï mình phaù, hoaëc sai ngöôøi phaù; hoaëc töï mình ñaäp naùt, hoaëc sai ngöôøi ñaäp naùt; hoaëc töï mình ñoát, hoaëc sai ngöôøi ñoát; hoaëc töï mình loät voû, hoaëc sai ngöôøi loät voû.

SOÁ 1425 - LUAÄT MA HA TAÊNG KYØ, Quyeån 14 83

Töï caét: Hoaëc töï mình duøng phöông tieän caét naêm loaïi thöïc vaät caû ngaøy khoâng ngöøng, thì phaïm moät toäi Ba-daï-ñeà. Neáu giöõa chöøng ngöøng roài caét tieáp, thì cöù moät laàn ngöøng phaïm moät toäi Ba-daï-ñeà. Sai ngöôøi caét: Moät laàn duøng phöông tieän sai ngöôøi caét moät ngaøy, thì phaïm moät toäi Ba-daï-ñeà. Neáu giöõa chöøng noùi: “Caét nhanh leân”, thì cöù moät laàn noùi phaïm moät toäi Ba-daï-ñeà. Taát caû boán tröôøng hôïp kia nhö phaù, ñaäp naùt, ñoát, loät voû, hoaëc töï mình laøm, hoaëc sai ngöôøi laøm cuõng phaïm toäi nhö vaäy. Neáu vì Taêng laøm tri söï, nhaát thieát khoâng ñöôïc baûo tònh nhaân nhö: “Caét caây naøy, phaù caây naøy, ñaäp naùt caây naøy, loät voû caây naøy”. Neáu noùi nhö theá thì phaïm toäi. Do ñoù chæ neân noùi: “Haõy bieát caây aáy, haõy laøm saïch caây aáy”, noùi nhö theá khoâng coù toäi. Neáu ñem naêm loaïi thöïc vaät neùm vaøo trong hoà nöôùc, hoaëc döôùi gieáng, hoaëc trong caàu tieâu, trong ñoáng raùc, thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu vì theá maø thöïc vaät aáy hö cheát, thì phaïm toäi Ba-daï-ñeà. Neáu Tyø-kheo naøo muoán cho coû khoâng sinh tröôûng neân ñi qua laïi treân ñoù, thì luùc ñi phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu laøm toån thöông coû caây chöøng ñoä veát chaân muoãi, thì phaïm Ba-daï-ñeà. Neáu ñöùng, ngoài, naèêm nhö treân, cuõng ñeàu phaïm toäi nhö vaäy. Neáu duøng buùt veõ leân caây laøm toån thöông baèng veát chaân con muoãi, thì phaïm Ba-daï-ñeà. Neáu treân taûng ñaù sinh reâu, roài Tyø-kheo muoán giaët y treân ñoù, thì khoâng ñöôïc nhoå boû, maø chæ cho tònh nhaân bieát (haøm yù nhôø hoï doïn saïch), roài sau ñoù môùi giaët y. Neáu reâu ñoù bò aùnh naéng laøm cho khoâ, thì ñöôïc töï tay gôõ boû khoâng coù toäi. Neáu sau côn möa, caây coái ngaõ treân ñaát, thì Tyø-kheo khoâng ñöôïc duøng tay ñôõ leân, neáu ñôõ leân thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu laøm toån thöông caây, duø chæ baèng veát chaân muoãi, thì phaïm Ba-daï-ñeà. Neáu tònh nhaân ñeán ñôõ tröôùc roài Tyø-kheo ñôõ giuùp hoï, thì khoâng coù toäi. Neáu caùc y Taêng-giaø-leâ, Uaát-ña-la-taêng, An-ñaø-hoäi, hay toïa cuï, meàn goái, giaøy deùp cuûa Tyø-kheo sinh naám moác thì neân chæ cho tònh nhaân bieát, ñeå hoï ñem phôi naéêng cho khoâ, thì Tyø-kheo ñöôïc duøng tay phuûi ñi. Neáu treân baùnh sinh moác, thì neân chæ cho tònh nhaân bieát (haøm yù nhôø

hoï laøm saïch moác), roài sau ñoù môùi ñöôïc aên. Neáu khi doïn côm coù caùc thöù nhö ñaäu, meø, döa, mía v.v... thì Thöôïng toïa neân hoûi: “Ñaõ taùc tònh chöa?”. Neáu hoï ñaùp: “Chöa taùc tònh”, thì baûo hoï taùc tònh. Neáu hoï noùi: “Ñaõ taùc tònh roài” thì ñöôïc pheùp aên. Neáu trong moät ñóa coù nhieàu traùi caây, maø taùc tònh moät traùi, thì taát

caû caùc traùi khaùc cuõng ñöôïc xem nhö ñaõ taùc tònh. Neáu traùi caây ñöïng töøng ñóa khaùc nhau, thì phaûi taùc tònh töøng ñóa moät. Neáu mía ñang coøn laù thì phaûi taùc tònh rieâng töøng caây. Neáu mía khoâng coù laù, ñöôïc coät thaønh boù, thì ñöôïc taùc tònh nhö traùi caây. Neáu Tyø-kheo an cö muøa haï taïi A-lan-nhaõ, nôi aáy coù coû sinh tröôûng phuû kín ñöôøng ñi, vì sôï maát ñöôøng ñi neân toùm hai buïi coû coät laïi vôùi nhau, thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu duøng vaät khaùc coät laïi laøm daáu maø ñi, ñeán khi trôû veà môû ra, thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo ôû trong nuùi, khi möa, ñöôøng saù buøn ñaát trôn trôït, luùc ñi trôït chaân suyùt bò teù, beøn naém coû nhöng coû ñöùt, laïi naém caùi khaùc thì khoâng coù toäi. Neáu bò nöôùc cuoán troâi, neân Tyø-kheo chuïp laáy coû laøm cho coû ñöùt, thì cuõng khoâng coù toäi. Neáu khi treùt pheân ñaát maø khaùt nöôùc, muoán uoáng nöôùc, nhöng vì tay coù buøn, thì ñöôïc duøng laù caây muùc nöôùc uoáng. Neáu khoâng coù tònh nhaân laáy laù caây, thì ñöôïc leo leân caây duøng laù caây töôi ñöïng nöôùc uoáng; ngöng khoâng ñöôïc böùt ñöùt laù caây. Neáu caây cao söû duïng khoâng ñöôïc, thì ñöôïc quaèn caây xuoáng, laáy laù khoâ muùc nöôùc uoáng. Neáu Tyø-kheo böùt ñöùt laù caây xanh non thì phaïm Ba-daï-ñeà. Neáu laøm ñöùt laù caây coù nhieàu chaân cöùng, chaéc thì phaïm Ba-daï-ñeà. Neáu böùt ñöùt laù caây ñaõ uùa vaøng, thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu gioù thoåi laøm ruïng ba loaïi laù caây (töôi, uùa vaø khoâ) roài laáy duøng, thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo haùi traùi caây töôi, thì phaïm Ba-daï-ñeà. Neáu haùi traùi caây saép chín thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu haùi traùi chín thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo ñi ñöôøng, ban ñeâm naèm nguû treân coû töôi maø töôûng laø coû khoâ, thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Hoaëc coû khoâ maø töôûng coû töôi, cuõng phaïm Vieät-tyø-ni. Coû töôi maø töôûng coû töôi thì phaïm toäi Ba-daï-ñeà. Coû khoâ maø töôûng coû khoâ thì khoâng coù toäi. Neáu trong thaønh phoá hoaëc xoùm laøng coù nhaø töø ñöôøng, nôi aáy coù caây coái caønh laù, duø laø khoâ cuõng khoâng ñöôïc beû laáy. Neáu beû thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Veà boán tröôøng hôïp ñoái vôùi caây coái cuõng nhö trong vaán ñeà coû töôi ñaõ noùi ôû treân. Neáu Tyø-kheo khi ñi ñaïi tieåu caàn duøng nöôùc phaûi ñi ñeán hoà laáy nöôùc, nhöng treân maët hoà ñaày caû luïc bình, thì khoâng ñöôïc duøng tay quaït cho luïc bình troâi ñi ñeå laáy nöôùc, maø phaûi tìm loái ñi cuûa boø, ngöïa hoaëc raén, hoaëc eách. Neáu khoâng coù loái ñi, thì caàm cuïc ñaát neùm treân khoâng roài noùi nhö sau: “Ñi leân ñeán coõi Phaïm Thieân”, chôø khi cuïc ñaát rôi xuoáng roài quaït beøo, laáy nöôùc duøng thì khoâng coù toäi. Nhöng neáu laøm cho beøo coû

trong nöôùc bò laät uùp xuoáng, thì phaïm toäi Vieät-tyø-ni. Neáu vôùt beøo coû neùm leân bôø thì phaïm Ba-daï-ñeà. Khi vaøo hoà nöôùc taém, neáu coù coû töôi vöôùng

vaøo mình, neân duøng nöôùc xoái cho troâi xuoáng nöôùc. Neáu nhoå naám buoåi mai, thì phaïm toäi Vieät- tyø-ni. Khi nhaët phaân boø khoâ maø dính luoân caû coû töôi thì phaïm Ba-daï-ñeà. Theá neân noùi (nhö treân).

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.